

Lausunto Pohjois-Savon pelastustoimen varallaolosta ja kompensatiokeinoista

KH 11.10.2021 § 232
368/09.05.00.00/2021

Pohjois-Savon aluepelastuslautakunta on käsitellyt kokouksessaan 15.9.2021 § 7 Varallaolon poistumisen tilannekatsauksen. Päätöksen mukaisesti aluepelastuslautakunta lähettää kaikki valmistelussa olevat vaihtoehdot varallaolon poistumisen kompensatiokeinoiksi lausunnoille Pohjois-Savon kuntiin ja kaupunkeihin päivitettyine kustannusvaikutukseen. Aluepelastuslautakunta päättää pelastustoimen varallaolosta ja kompensatiokeinoista lausunnot saatuaan. Pohjois-Savon pelastuslaitos pyytää Pohjois-Savon kunnilta ja Pohjois-Savon kaupungeilta lausunnot Pohjois-Savon pelastustoimen varallaolosta ja kompensatiokeinoista. Lausunnot pyydetään toimittamaan 19.10.2021 mennessä.

Työtuomioistuin antoi 3.6.2021 välituomion Kuopion kaupungin/Pohjois-Savon pelastustoimen varallaoloasiassa. Se koski Pohjois-Savon osalta 13 henkilön vaatimusta siitä, että tehty varallaoloaika tulisi katsoa työajaksi.

Työtuomioistuin hyväksyi vaatimuksen viiden henkilön osalta ja hylkäsi kahdeksan henkilön vaatimukset. Työtuomioistuin ratkaisun mukaan kunnallisen yleisen virka- ja työehtosopimuksen III luvun 4 8:n perusteella viidelle henkilölle Kuopion kaupungin palveluksessa varallaoloksi luettu aika tulee lukea kokonaisuudessaan työajaksi. Työtuomioistuin on katsonut ratkaisussaan, että olosuhteita kokonaisuutena arvioiden ja ottaen erityisesti huomioon lyhyt valmiusaika sekä varallaoloaikana kohdistuneet velvoitteet ovat vaikuttaneet objektiivisesti ja erittäin huomattavasti ko. viiden kanteessa esitetyn henkilön mahdollisuuksiin käyttää vapaasti varallaolojaksojen aikana se aika, jolloin heitä ei ole edellytetty työtehtävien suorittamista ja käyttää tämä aika omiin asioihinsa.

Pohjois-Savossa pelastustoimen varallaolo pohjautuu samaan ja kaikille yhteiseen paikalliseen virka- ja työehtosopimukseen. Kenellekään ei ole määrätty velvoitetta mennä varallaolossa paloasemalle hälytyksen sattuessa, eikä ole asetettu aikarajaa hälytystehtävälle lähtemisessä. Kaikki varallaolijat saavat liikkua vapaasti taajama-alueella ja taajaman läheisyydessä (autolla n. 10 km etäisyydellä). Varallaolijoilla on virka-auton käyttömahdollisuus. Pohjois-Savon pelastuslaitos käynnistää Työtuomioistuimen varallaolopäätöksen johdosta tarvittavien toimenpiteiden valmistelutyön ja nykyisessä palvelutasopäätöksessä mainittujen kompensatiotoimien käyttöönoton.

Tuusniemen kunnanhallitus on antanut oman lausuntonsa varallaolosta ja kompensatioehdotuksista kokouksessaan 23.08.2021 § 188. Lausuntojen antamisen jälkeen on pidetty kuntien ja Pohjois-Savon pelastuslaitoksen keskustelutilaisuus 15.9.2021. Keskustelutilaisuudessa käytiin läpi kompensatioehdotukset 1 - 4 ja tilaisuudessa nousi esille vielä uusi vaihtoehto 5.

Nyt Pohjois-Savon pelastuslaitos pyytää lausuntoa kompensatiiovaihtoehtoista 4 ja 5 (liitteenä).

Tuusniemen kunnanhallitus toteaa lausuntonaan seuraavaa:

Vaihtoehdossa 5 Pohjois-Savon pelastuslaitos esittää, että keskisuuret pelastusasemat toimisivat jatkossa 24/7 minimissään vahvuudella 1+1. Kaikilla miehistön jäsenillä pohjana poikkeusluvan mukainen 24 h työaikarytmi. Paloaseman vuorokautiseksi kokonaisvahvuudeksi 1+3 tai 1+2 josta virka-aikaan siirrytään ympäryskuntiin paloasemaryhmän päiväasemien päivittäistehtäville 4-8 h arkipäivisin.

Paloasemaryhmät

- Suonenjoki
- Leppävirta
- Nilsia
- Lapinlahti
- Kiuruvesi

Lisäksi paloasemaryhmien sisällä Joroinen, Keitele, Riistavesi, Vieremä ja Rautavaara muutettaisiin 24/7 paloasemiksi, joissa henkilöstövahvuus 1-2 hlöä. Nämä pelastusasemat ovat muutettavissa ympärivuorokautiseen toimintaan ja palvelevat myös naapuriasemia. Päälylystyö P32/P33 yleistyöajassa jossa 30 min varallaolo. Miehistön osalta malli on AVI:n poikkeusluvan mukainen. Toimenpidepalkkainen resurssi 30 min varallaolo pelastustoimintaa tukevana toimintana. Uusia virkoja tarvitaan 63.

Mallin toiminnalliset vahvuudet: Malli pohjaa 24/7 säännölliseen työaikarytmiin ja korvauksiin, ja on rekrytointimielessä kilpailukykyinen ja houkutteleva. Ympäryskuntien päivä ajan vahvuudet paremmat kuin vaihtoehdossa 4. Keskisuuri asema on suorituskykyinen, ja paloasemaryhmän sisällä toimivat 24/7 asemat vahvistavat toimintavalmiusaikoja ympäryskuntiin kaikkina vuorokaudenaikoina ja viikonpäivinä. 24/7 paloasemaverkosto pystyy tukemaan ympäryskuntia sekä onnettomuuksien ehkäisyä että 24/7 päivittäisonnettomuuksien tehtävissä. Myös henkilöstön kierrättäminen on joustavaa. Pystytään toteuttamaan harjoitukset ja huollot ja keskittämään paloasemaryhmän toimintoja.

Pystytään ylläpitämään työ sopimussuhteista resurssia. Pelastuslaitoksen suuronnettomuusvalmius on hyvä, eikä valmiutta väliaikaisesti kohotettaessa, esimerkiksi vaarallisen sää ilmiön tai metsäpalovaroituksen myötä tulisi niin suuria lisäkustannuksia kuin muissa vaihtoehdoissa. Malli mahdollistaa ensivastetoiminnan sekä mahdollistaa palvelutason kehittämistä esimerkiksi hybridi mallia toteuttamalla.

Mallin toiminnalliset heikkoudet: Joudutaan tekemään useille asemille tilamuutoksia 24/7 paloasemiksi, jotka kuitenkin ovat toteutettavissa. Pienempien paloasemien päivä ajan vahvuudet osittain nykyistä pienemmät. Riistavesi-Tuusniemi-Kaavi (Riistavesi 24/7 asema) Aseman vahvuus olisi klo 8-16, Riistavedellä 0+1 (tai hybridiyksikkö 1+1), Kaavi 0+1 ja Tuusniemi 0+1. Vahvuus klo 16-08, Riistavedellä 1+2 (yksi palomiestä vuorollaan pelastusryhmän johtajana) lisäksi hybridiyksiköstä klo 20 -08 henkilöstöä 0+1. Riistavesi palvelee välittömässä lähtövalmiudessa naapuriasemia sekä olisi vapaamuotoinen varallaolo 0+1. Kaavi ja Tuusniemi, molemmissa vapaamuotoinen varallaolo 0+1.

Keskisuuret pelastusasemat toimivat jatkossa 24/7

- Suonenjoki 4x4=16 pelastajan virkaa
- Leppävirta 4x4=16
- Nilsia 4x4=16

- Lapinlahti 4x3=12
- Kiuruvesi 4x4=16

Lisäksi myös:

- Keitele 4x3=12
- Riistavesi 4x3=12

Tarvitaan yhteensä 100 pelastajan virkaa. Nykyisellään em. alueella on 37 miehistövirkaa, eli tarvitaan 63 uutta virkaa (~3,15 M €) ja noin 18 sijaista poissaolojen ja vuosilomien varalle.

Nykyiset 37 henkilöä siirtyisivät työajan kokonaiskorvausten piiriin, lisäkustannus noin 550 000 €. Varallaolomaksuissa säästettäisiin nykyiseen verrattuna noin 500 000 €. Kokonaiskustannus, jossa ei sijaiskuluja 3,2 M €

Tuusniemen kunnan kannalta vaihtoehto 5 on toiminnallisesti parempi vaihtoehto kuin vaihtoehto 4, koska päivystys toteutettaisiin Riistavedeltä. Riistaveden paloasema on sijainniltaan Tuusniemeen nähden järkevämmällä etäisyydellä kuin vaihtoehdossa 4 oleva Nilsiä paloasema. Kustannukset nousevat kuntakohtaisesti hieman enemmän vaihtoehdossa 5, mutta hyvinvointialueen aloittaessa toimintansa, on Riistavedellä toimiva päivystys parempi vaihtoehto turvaamaan naapurikuntien tarpeita pelastustehtävissä. Kuntakohtaisia kustannuksia ei ole esitetty kummankaan vaihtoehdon yhteydessä, eivätkä näin olleen kunnat ole pystyneet vertailemaan kuntakohtaisia kustannusvaikutuksia vaihtoehtojen välillä.

Valmistelija

Tekninen johtaja Paula Rissanen, puh. 040 820 6928

Kj:n päätösehdotus

Kunnanhallitus päättää antaa esittelytekstissä olevan lausunnon Pohjois-Savon pelastustoimen varallaolosta ja kompensatiokeinoista.

Kokouksen alussa jaettiin korjattu esittelyteksti:

Työtuomioistuin antoi 3.6.2021 välituomion Kuopion kaupungin/Pohjois-Savon pelastustoimen varallaoloasiassa. Työtuomioistuimen antama välituomio koski Pohjois-Savon osalta 13 henkilön vaatimusta siitä, että tehty varallaoloaika tulisi katsoa työajaksi. Työtuomioistuin hyväksyi vaatimuksen viiden (5) henkilön osalta ja hylkäsi kahdeksan (8) henkilön vaatimukset. Työtuomioistuin ratkaisun mukaan kunnallisen yleisen virka- ja työehtosopimuksen III luvun 4 8:n perusteella viidelle (5) henkilölle Kuopion kaupungin palveluksessa varallaoloksi luettu aika tulee lukea kokonaisuudessaan työajaksi.

Työtuomioistuin on katsonut ratkaisussaan, että olosuhteita kokonaisuutena arvioiden ja ottaen erityisesti huomioon lyhyt valmiusaika sekä varallaoloaikana kohdistuneet veloitteet ovat vaikuttaneet objektiivisesti ja erittäin huomattavasti ko. viiden kanteessa esitetyn henkilön mahdollisuuksiin käyttää vapaasti varallaolojaksojen aikana se aika, jolloin heitä ei ole edellytetty työtehtävien suorittamista ja käyttää tämä aika omiin asioihinsa.

Pohjois-Savossa pelastustoimen varallaolo pohjautuu samaan ja kaikille yhteiseen paikalliseen virka- ja työehtosopimukseen. Kenellekään ei ole määrätty veloitetta mennä varallaolossa paloasemalle hälytyksen sattuessa, eikä ole asetettu aikarajaa hälytystehtävälle lähtemisessä. Kaikki varallaolijat

saavat liikkua vapaasti taajama-alueella ja taajaman läheisyydessä (autolla n. 10 km etäisyydellä). Varallaolijoilla on virka-auton käyttömahdollisuus. Pohjois-Savon pelastuslaitos käynnistää Työtuomioistuimen varallaolopäätöksen johdosta tarvittavien toimenpiteiden valmistelutyön ja nykyisessä palvelutasopäätöksessä mainittujen kompensatiotoimien käyttöönoton.

Tuusniemen kunnanhallitus on antanut oman lausuntonsa varallaolosta ja kompensatioehdotuksista kokouksessaan KH 23.08.2021 § 188. Lausuntojen antamisen jälkeen on pidetty kuntien ja Pohjois-Savon pelastuslaitoksen keskustelutilaisuus 15.9.2021. Keskustelutilaisuudessa käytiin läpi kompensatioehdotukset 1 - 4 ja tilaisuudessa nousi esille vielä uusi vaihtoehto 5.

Pohjois-Savon aluepelastuslautakunta on käsitellyt kokouksessaan 15.9.2021 § 7 Varallaolon poistumisen tilannekatsauksen. Päätöksen mukaisesti aluepelastuslautakunta lähettää kaikki valmistelussa olevat vaihtoehdot varallaolon poistumisen kompensatiokeinoiksi lausunnoille Pohjois-Savon kuntiin ja kaupunkeihin päivitettyine kustannusvaikutukseen.

Aluepelastuslautakunta päättää pelastustoimen varallaolosta ja kompensatiokeinoista lausunnot saatuaan. Pohjois-Savon pelastuslaitos pyytää Pohjois-Savon kunnilta ja Pohjois-Savon kaupungeilta lausunnot:
- Pohjois-Savon pelastustoimen varallaolosta ja kompensatiokeinoista
Lausunnot pyydetään toimittamaan 19.10.2021 mennessä osoitteeseen pelastuslaitos@kuopio.fi. Pohjois-Savon pelastuslaitos pyytää lausuntoa kompensatiovaihtoehdoista 1 - 5 (liitteenä).

Tuusniemen kunnanhallitus toteaa lausuntonaan seuraavaa:

Pelastuslaitoksen ja kuntien yhteisen keskustelutilaisuuden pohjalta, joka pidettiin 7.10.2021, on vaihtoehto 5 Tuusniemen kannalta paras ratkaisu. Vaihtoehdossa 5 Pohjois-Savon pelastuslaitos esittää, että keskisuuret pelastusasemat toimisivat jatkossa 24/7 minimissään vahvuudella 1+1. Kaikilla miehistön jäsenillä pohjana poikkeusluvan mukainen 24 h työaikarytmi. Paloaseman vuorokautiseksi kokonaisvahvuudeksi 1+3 tai 1+2 josta virka-aikaan siirrytään ympäryskuntiin paloasemaryhmän päiväasemien päivittäistehtäville 4-8 h arkipäivisin.

Paloasemaryhmät

- Suonenjoki
- Leppävirta
- Nilsia
- Lapinlahti
- Kiuruvesi

Lisäksi paloasemaryhmien sisällä Joroinen, Keitele, Riistavesi, Vieremä ja Rautavaara muutettaisiin 24/7 paloasemiksi, joissa henkilöstövahvuus 1-2 hlöä. Nämä pelastusasemat ovat muutettavissa ympärivuorokautiseen toimintaan ja palvelevat myös naapuriasemia. Päälystö P32/P33 yleistyöajassa jossa 30 min varallaolo. Miehistön osalta malli on AVI:n poikkeusluvan mukainen. Toimenpidepalkkainen resurssi 30 min varallaolo pelastustoimintaa tukevana toimintana. Uusia virkoja tarvitaan 63.

Mallin toiminnalliset vahvuudet: Malli pohjaa 24/7 säännölliseen työaikarytmiin ja korvauksiin, ja on rekrytointimelessä kilpailukykyinen ja houkutteleva. Ympäryskuntien päivä ajan vahvuudet paremmat kuin vaihtoehdossa 4. Keskisuuri asema on suorituskykyinen, ja paloasemaryhmän sisällä toimivat 24/7 asemat vahvistavat toimintavalmiusaikoja ympäryskuntiin kaikkina

vuorokaudenaikoina ja viikonpäivinä. 24/7 paloasemaverkosto pystyy tukemaan ympärystöntä sekä onnettomuuksien ehkäisyä että 24/7 päivittäisonnettomuuksien tehtävissä. Myös henkilöstön kierrättäminen on joustavaa. Pystytään toteuttamaan harjoitukset ja huollot ja keskittämään paloasemaryhmän toimintoja.

Pystytään ylläpitämään työsuhteista resurssia. Pelastuslaitoksen suuronnettomuus- valmius on hyvä, eikä valmiutta väliaikaisesti kohotettaessa, esimerkiksi vaarallisen sääilmän tai metsäpalovaroituksen myötä tulisi niin suuria lisäkustannuksia kuin muissa vaihtoehdoissa. Malli mahdollistaa ensivastetoiminnan sekä mahdollistaa palvelutason kehittämistä esimerkiksi hybridi mallia toteuttamalla.

Mallin toiminnalliset heikkoudet: Joudutaan tekemään useille asemille tilamuutoksia 24/7 paloasemiksi, jotka kuitenkin ovat toteutettavissa. Pienempien paloasemien päivä ajan vahvuudet osittain nykyistä pienemmät. Riistavesi-Tuusniemi-Kaavi (Riistavesi 24/7 asema)

Aseman vahvuus olisi klo 8-16, Riistavedellä 0+1 (tai hybridiyksikkö 1+1), Kaavi 0+1 ja Tuusniemi 0+1.

Vahvuus klo 16-08, Riistavedellä 1+2 (yksi palomiestä vuorollaan pelastusryhmän johtajana) lisäksi hybridiyksiköstä klo 20 -08 henkilöstöä 0+1. Riistavesi palvelee välittömässä lähtövalmiudessa naapuriasemia sekä olisi vapaamuotoinen varallaolo 0+1. Kaavi ja Tuusniemi, molemmissa vapaamuotoinen varallaolo 0+1.

Keskisuuret pelastusasemat toimivat jatkossa 24/7

- Suonenjoki 4x4=16 pelastajan virkaa
- Leppävirta 4x4=16
- Nilsiä 4x4=16
- Lapinlahti 4x3=12
- Kiuruvesi 4x4=16

Lisäksi myös:

- Keitele 4x3=12
- Riistavesi 4x3=12

Tarvitaan yhteensä 100 pelastajan virkaa. Nykyisellään em. alueella on 37 miehistövirkaa, eli tarvitaan 63 uutta virkaa (~3,15 M €) ja noin 18 sijaista poissaolojen ja vuosilomien varalle.

Nykyiset 37 henkilöä siirtyisivät työajan kokonaiskorvausten piiriin, lisäkustannus noin 550 000 €. Varallaolomaksuissa säästettäisiin nykyiseen verrattuna noin 500 000 €. Kokonaiskustannus, jossa ei sijaiskuluja 3,2 M €

Tuusniemen kunnan kannalta vaihtoehto 5 on toiminnallisesti parempi vaihtoehto kuin vaihtoehto 4, koska päivystys toteutettaisiin Riistavedeltä. Riistaveden paloasema on sijainniltaan Tuusniemeen nähden järkevämmällä etäisyydellä kuin esimerkiksi vaihtoehdossa 4 oleva Nilsiä paloasema. Kustannukset nousevat kuntakohtaisesti hieman enemmän vaihtoehdossa 5, mutta hyvinvointialueen aloittaessa toimintansa, on Riistavedellä toimiva päivystys parempi vaihtoehto turvaamaan naapurikuntien tarpeita pelastustehtävissä.

Kuntakohtaiset kustannukset nousevat Tuusniemen osalta 52.177 euroa vuoden 2021 talousarvioon nähden, josta kompensaation osuus 43.457 euroa.

Kustannusten nousu on 18,7 %. Tuusniemen osuus vuoden 2022 talousarviossa olisi 331.330 euroa kun vuonna 2021 se on ollut noin 280.000 euroa.

Siirryttäessä hyvinvointialueeseen, ei vastaavanlaisia muutoksia todennäköisesti voida enää tehdä.

Valmistelija Tekninen johtaja Paula Rissanen, puh. 040 820 6928

Kj:n päätösehdotus Kunnanhallitus päättää antaa esittelytekstissä olevan lausunnon Pohjois-Savon pelastustoimen varallaolosta ja kompensatiokeinoista.

Käsittely Keskustelun aikana Juha Pitkänen teki seuraavan muutosesityksen:

”Tuusniemen kunnanhallitus toteaa lausuntonaan seuraavaa:

Pelastuslaitoksen ja kuntien yhteisen keskustelutilaisuuden pohjalta, joka pidettiin 7.10.2021, on vaihtoehto 5 Tuusniemen kannalta paras ratkaisu sillä muutoksella, että 24/7 asema Riistaveden sijaan sijoittuu Tuusniemelle.

Tuusniemen alueella valtatie 9 kunto on heikko, tie on mutkainen ja sen geometria ei täytä nykyisiä valtatie kriteerejä. Tämä lisää merkittävästi vakavien liikenneonnettomuuksien riskiä, joita Tuusniemen kunnan alueella on viime vuosien aikana sattunut useita. Tuusniemen aseman 24/7 valmius parantaa tämän riskialttiin tieosuuden pelastusvalmiutta. Lisäksi Tuusniemi sijaitsee maakuntajärvi Juojärven rannalla. Kyseinen järvi on vilkkaasti liikennöity reittivesi, joka aiheuttaa omat haasteensa pelastustoiminnan kannalta. Tuusniemellä sijaitsee herkkiä pohjavedenmuodostumisalueita, joiden vedentuoton varassa on laajan alueen väestö. Näiden alueiden läpi kulkee valtatie 9, joka lisää alueiden pilaantumisen riskiä. Tuusniemi on jo aiemmassa lausunnossaan ilmaissut huolensa alueensa palo- ja pelastustoimen tasosta.

Kuntakohtaiset kustannukset nousevat Tuusniemen osalta 52.177 euroa vuoden 2021 talousarvioon nähden, josta kompensaaation osuus 43.457 euroa. Kustannusten nousu on 18,7 %. Tuusniemen osuus vuoden 2022 talousarviossa olisi 331.330 euroa kun vuonna 2021 se on ollut noin 280.000 euroa.

Siirryttäessä hyvinvointialueeseen, ei vastaavanlaisia muutoksia todennäköisesti voida enää tehdä.”

Keskustelun jälkeen puheenjohtaja kysyi, hyväksyykö kunnanhallitus yksimielisesti Juha Pitkäsen muutosesityksen. Se hyväksyttiin.

Päätös Kunnanhallitus hyväksyi yksimielisesti Juha Pitkäsen esityksen.